

23 Abril, 2023

LITERATURA CANTADA

10 DISCOS BASATS EN 10 LLIBRES

■ *Xavier Cervantes*

Bruce Springsteen explica al llibre de memòries *Born to run* que quan va començar a compondre sobre el que seria el disc *Nebraska* (1982) guiaven la seva imaginació músics com Bob Dylan, Woody Guthrie i Hank Williams, les pel·lícules de Terrence Malick, el film *La nit del caçador* de Charles Laughton, les novel·les negres de James M. Cain i els contes d'estil gòtic nord-americà de Flannery O'Connor, l'autora de *The river*, el relat que després convertiria en cançó PJ Harvey. El cinema i la literatura, doncs, han marcat notablement l'obra de Springsteen, que es va inspirar en el protagonista de la novel·la *El raïm de la ira* (1939) de John Steinbeck per titular el disc *The ghost of Tom Joad* (1995). El mateix músic de Nova Jersey admet que havia arribat al llibre de Steinbeck a través de l'adaptació cinematogràfica que n'havia fet John Ford el 1940 i que tant l'havia influït durant la composició del disc *Darkness on the edge of town* (1978). En tot cas, Springsteen va estirar el fil de l'explotació de la classe treballadora i dels desposseïts que denunciava la novel·la per explicar el mateix, però en el context de desindustrialització i deslocalització dels anys 90. *The ghost of Tom Joad*, per tant, és un bon exemple d'adaptació musical d'un material l'origen del qual és literari. També ho són els deu discos que es comenten tot seguit.

THE RAVEN
Lou Reed

La literatura d'Edgar Allan Poe, misteri, terror i devastació romàntica, és una influència constant en la cultura popular. Lou Reed també va voler dir la seva sobre l'autor d'*El corb*. Primer va col·laborar amb el director escènic Robert Wilson a l'espectacle *POetry* (2000), i part del material que hi va compondre va acabar formant part de *The raven* (2003), un àlbum dedicat a l'obra de Poe que funciona com a adaptació musical d'una mena d'antologia de l'escriptor de Boston, amb cançons i recitats inspirats en relats i poemes, i amb convidats com David Bowie, Willem Dafoe, Laurie Anderson, Ornette Coleman i Steve Buscemi.

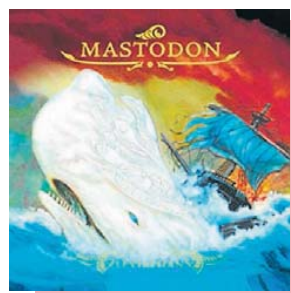
GHOSTS OF COMALA
Àlex Torió

El repte era considerable: convertir la novel·la *Pedro Páramo*, del mexicà Juan Rulfo, en un disc cantat en anglès. El barceloní Àlex Torió, obsedit pel realisme màgic d'un dels cims de la literatura de segle XX, invoca el cor espectral que ronda pel poble de Comala en unes cançons tocades per la influència de Nick Cave, Tom Waits, Ennio Morricone i Bob Dylan. El disc, del 2013, comença i acaba amb la primera i l'última frase del llibre, però camina sense seguir estrictament el recorregut proposat per Rulfo. Torió va repetir l'experiència a l'àlbum *The neglected garden*, adaptació de la novel·la *Sota el volcà*, de Malcolm Lowry.

INCERTA GLÒRIA
La Brigada

No és un disc sobre *Incerta glòria*, però la novel·la de Joan Sales té molt a veure amb el que va proposar el grup vilanoví La Brigada en aquest disc del 2012 sobre pregueres desastres i derrotes generacionals. No hi ha guerra, però sí claudicacions mentre s'enterra l'estat del benestar. "La ressaca dels 90 / s'ha fet llarga al seu país", canta Pere Agramunt, una mena de Juli Soleràs vestit de Ray Davies (The Kinks).

LEVIATHAN
Mastodon

Mastodon, un dels grans grups nord-americans de *heavy metal* del segle XXI, va dedicar el gruix del seu segon àlbum a *Moby Dick*, la novel·la de Herman Melville. Publicat el 2004, *Leviathan* s'obre amb *Blood and thunder*, que identifica la balena blanca amb el Sant Grial. Tot seguit, un *thrash metal* que reconeix l'eco del *metal* britànic clàssic acompanya deferents estadis de l'obsessió del capità Ahab.

23 Abril, 2023

MÉS LLOC PER A LA FOSCA

Elvira Prado-Fabregat

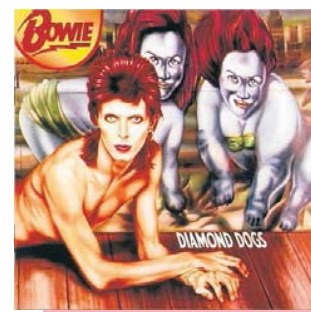
La novel·la *Solitud*, de Víctor Català, és la matèria primera de *Més lloc per a la fosca*, un projecte musical, poètic i escènic que paga molt la pena. Elvira Prado-Fabregat agafa la potència feréstega del text, hi afegeix material de l'arxiu Càntut de cançons populars de transmissió oral i tot plegat ho amplifica combinant música electrònica i d'arrel, la del pianista Carles Viarnès, la multi-instrumentista Miriam Encinas Laffitte i la bateria Laia Fortià. El resultat, extraordinari, és un espectacle que es va estrenar a la Fira Mediterrània de Manresa el 2021 i també un disc publicat pel segell Bankrobber el 2022.

OMEGA

Enrique Morente & Lagartija Nick

La poesia de Federico García Lorca ha proporcionat grans moments de la història del flamenc, com *La leyenda del tiempo* (1979) de Camarón i aquest *Omega* (1996) d'Enrique Morente amb el grup de rock Lagartija Nick. L'aliment literari són sobretot poemes del llibre *Poeta en Nueva York*, escrits els anys 1929 i 1930, que Morente va fer servir per engegar una revolució sonora anant a buscar Lorca no només a la font original, sinó també a l'adaptació que havia fet Leonard Cohen de *Pequeño vals vienés*. Hi va afegir altres peces de Cohen com *Hallelujah*, *First we take Manhattan* i *Priests*, i la resta és història sagrada de la música.

DIAMOND DOGS

David Bowie

David Bowie volia fer un musical sobre 1984, la novel·la distòpica de George Orwell, però no va aconseguir el permís de la viuda de l'escriptor anglès. Tot i la frustració, va continuar amb el propòsit d'abordar des de la música la crítica orwelliana al totalitarisme burocràtic i policial. Ho va fer explícitament a les cançons 1984 i *Big brother* i de manera més tangencial a la resta del disc *Diamond dogs* (1974), l'àlbum amb què Bowie va tancar la seva època més lligada al *glam rock*. Tres anys després, Pink Floyd també es van inspirar en una novel·la d'Orwell, *La rebel·lió dels animals*, per bastir el disc *Animals* (1977).

EL MAL QUERER

Rosalía

La novel·la occitana del segle XIII *Flamenca* (traduïda per Anton M. Espadaler en una magnífica edició de la UB) és un dels referents del segon disc de Rosalía. S'inspira en l'estructura trobadoresca del llibre i en una part de la història, la de la gelosia d'Archimbaud de Borbó. Tanmateix, Rosalía capgirarà cap a la tragèdia lorquiana una aventura que a la novel·la camina cap a una resolució en què triomfa l'amor.

NIGHTFALL IN MIDDLE-EARTH

Blind Guardian

Un disc conceptual de cap a peus: una adaptació en clau de *power metal* d'*El Silmaril·lion* de Tolkien. Els grup alemany Blind Guardian no amaga cap carta en aquest capvespre a la Terra Mitjana del 1998 que comença amb el brogit d'una batalla i desplega la història en 22 cançons, algunes enlairades a cop de riff i diligència de bombo-caixa, i d'altres que són una mena d'interludis amb polsim medieval.

INFERNO-PURGATORIO-PARADISO

Tangerine Dream

Edgar Froese, líder de Tangerine Dream, no s'hi posava per poc, i va engegar un projecte fastuós a propòsit de *Divina Comèdia*, de Dante. Al final va ser una trilogia, *Inferno* (2002), *Purgatorio* (2004) i *Paradiso* (2006), que va començar com a banda sonora de la versió restaurada del film italià *L'inferno* (1911). Els brasilers Sepultura també es van inspirar en la *Comèdia* per al disc *Dante XXI* (2006).